

Instanța de insolvență: Curtea de Apel Chișinău (judecător E. Clim)

DECIZIE

14 martie 2018

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

în următoarea componență:
președintele ședinței
judecători

Maria Ghervas
Iuliana Oprea
Ion Druță
Iurie Bejenaru
Luiza Gafton

examinând recursul declarat de lichidatorul „Carabet-Com“ SRL în
procedura simplificată a falimentului, Basarab Natalia,

în cauza civilă în procedura contencioasă la cererea înaintată de lichidatorul
„Carabet-Com“ SRL în procedura simplificată a falimentului, Basarab Natalia,
împotriva „Nehoroșcov Com“ SRL cu privire la validarea popririi asupra
mijloacelor bănești și încasarea datoriei,

împotriva hotărârii Curții de Apel Chișinău din 16 noiembrie 2017, prin care
s-a respins cererea ca neîntemeiată și s-a desființat poprirea asupra mijloacelor
bănești deținute de „Nehoroșcov Com“ SRL,

C O N S T A T Ă :

Din decizia Curții Supreme de Justiție din 05 iulie 2017 (f.d. 69-76) rezultă
că prin hotărârea Curții de Apel Chișinău din 30 mai 2016, (1) s-a admis cererea
înaintată de „Bartolis Prim“ SRL privind intentarea procesului de insolvență
față de „Carabet-Com“ SRL; (2) s-a intentat procedura simplificată a falimentului
față de „Carabet-Com“ SRL; și (3) s-a desemnat administratorul autorizat Basarab
Natalia în funcția de lichidator al debitorului.

La 02 noiembrie 2016 lichidatorul „Carabet-Com“ SRL în procedura
simplificată a falimentului, Basarab Natalia, a înaintat o cerere împotriva
„Nehoroșcov Com“ SRL (f.d. 2), solicitând: (1) validarea popririi înființate asupra
mijloacelor bănești în sumă de 317 256, 83 lei, deținute de „Nehoroșcov Com“
SRL; și (2) obligarea „Nehoroșcov Com“ SRL la plata sumei de 317 256, 83 lei pe
contul de acumulare indicat.

În motivarea cererii, lichidatorul a raportat că urmare a restabilirii documentelor de evidență contabilă ale debitorului și a inventarierii masei debitoare, a depistat existența unor relații comerciale între „Carabet-Com“ SRL și „Nehoroșcov Com“ SRL în perioada 06 martie 2009 – 16 aprilie 2009.

A susținut că „Nehoroșcov Com“ SRL a acumulat o datorie în sumă de 317 256, 83 lei față de „Carabet-Com“ SRL, din care motiv a înființat o poprire asupra mijloacelor bănești în sumă de 317 256, 83 lei, deținute de „Nehoroșcov Com“ SRL, pe care i-a comunicat-o prin somația pe care terțul poprit a recepționat-o la 05 octombrie 2016.

A arătat că existența datoriei se probează printr-un act de verificare a decontărilor reciproce, facturi fiscale, ordine de plată etc.

A notat că somația adresată „Nehoroșcov Com“ SRL a rămas fără efect.

Prin hotărârea Curții de Apel Chișinău din 06 aprilie 2017 (f.d. 42; 43-46), (1) s-a admis cererea; (2) s-a validat poprirea înființată asupra mijloacelor bănești deținute de „Nehoroșcov Com“ SRL; și (3) s-a încasat în beneficiul „Carabet-Com“ SRL în procedura simplificată a falimentului, din contul „Nehoroșcov Com“ SRL, suma de 317 256, 83 lei cu titlu de datorie.

La 21 aprilie 2017 avocatul Baltag Verginia, acționând în interesele „Nehoroșcov Com“ SRL, a expediat în adresa Curții de Apel Chișinău o cerere de recurs împotriva hotărârii instanței de insolvabilitate (f.d. 50-54; 55), solicitând: (1) casarea integrală a acesteia; și (2) pronunțarea unei noi hotărâri, prin care să fie respinsă cererea și desființată poprirea asupra mijloacelor sale bănești.

La 04 mai 2017 „Nehoroșcov Com“ SRL a depus o cerere de recurs împotriva hotărârii instanței de insolvabilitate (f.d. 58-59), solicitând casarea acesteia.

Prin decizia Curții Supreme de Justiție din 05 iulie 2017 (f.d. 69-76), (1) s-au admis recursurile declarate de „Nehoroșcov Com“ SRL, prin intermediul avocatului Baltag Verginia, și de „Nehoroșcov Com“ SRL; (2) s-a casat hotărârea instanței de insolvabilitate; și (3) s-a trimis cauza spre rejudecare de un alt complet de judecată în Curtea de Apel Chișinău.

Prin hotărârea Curții de Apel Chișinău din 16 noiembrie 2017 (f.d. 92; 93-96), (1) s-a respins cererea ca neîntemeiată; și (2) s-a desființat poprirea asupra mijloacelor bănești deținute de „Nehoroșcov Com“ SRL.

La 30 noiembrie 2017 lichidatorul a depus o cerere de recurs nemotivată împotriva hotărârii instanței de insolvabilitate (f.d. 101-102), iar la 26 februarie 2018 a depus cererea de recurs motivată, solicitând: (1) casarea integrală a hotărârii instanței de insolvabilitate; și (2) pronunțarea unei noi hotărâri, prin care să fie admisă cererea, validată poprirea înființată asupra mijloacelor bănești deținute de „Nehoroșcov Com“ SRL și obligată „Nehoroșcov Com“ SRL la plata sumei de 317 256, 83 lei pe contul de acumulare indicat.

În motivarea recursului, lichidatorul a invocat că instanța de insolvabilitate a dat o apreciere eronată obiectului pretențiilor în acțiune.

A relatat că organele de conducere ale întreprinderii insolubile nu i-au prezentat documentele activității economice și de evidență contabilă, din care

motiv s-a bazat pe comunicările transmise de subiectele relevante.

A explicat că a obținut de la BC „Energbank“ SA rulajul desfășurat al mijloacelor bănești pe contul bancar deținut de „Carabet-Com“ SRL, din care rezultă că în perioada 06 martie 2009 – 16 aprilie 2009 aceasta a efectuat un șir de operațiuni de punere la dispoziția „Nehoroșcov Com“ SRL a mijloacelor bănești în sumă totală de 811 761, 83 lei, scopul consemnat al cărora a fost efectuarea de către „Nehoroșcov Com“ SRL a unor lucrări de construcții.

A subliniat că obținerea rulajului desfășurat a fost posibilă datorită faptului că BC „Energbank“ SA, în calitate de prestator de servicii de plată, era obligată, în conformitate cu pct. 7.2 din Regulamentul cu privire la transferul de credit, aprobat prin Hotărârea Băncii Naționale nr. 373 din 15 decembrie 2005, să întocmească zilnic un Registru al ordinelor de plată aferente tranzacțiilor primite, care include și destinația plăților efectuate.

Din acest considerent, a opinat că, contrar concluziei instanței de insolvență, înscrisurile oferite de BC „Energbank“ SA nu relevă doar rulajul mijloacelor bănești pe contul bancar deținut de „Carabet-Com“ SRL, ci și destinația plăților efectuate, din care se poate deduce esența raporturilor comerciale între „Carabet-Com“ SRL și „Nehoroșcov Com“ SRL.

De asemenea, a arătat că potrivit informației oferite de Direcția administrare fiscală Ciocana, unica livrare impozabilă cu TVA efectuată de către „Nehoroșcov Com“ SRL în beneficiul „Carabet-Com“ SRL s-a produs în baza facturii fiscale seria XT nr. 2214598 din 08 aprilie 2009, suma livrării fiind de 494 050 lei, inclusiv TVA în sumă de 82 417, 5 lei.

A reliefat că „Nehoroșcov Com“ SRL nu a efectuat nicio prestație pentru suma de 317 256, 83 lei, pe care a primit-o de la „Carabet-Com“ SRL, și anume acest fapt justifică încasarea respectivei sume din contul terțului poprit.

Astfel, a specificat că instanța de insolvență în mod eronat a considerat că în lipsa unui contract încheiat între „Carabet-Com“ SRL și „Nehoroșcov Com“ SRL, care ar atesta drepturile și obligațiile părților, temeiului pretinderii sumei de 317 256, 83 lei este incert, nefiind raportat la neexecutarea integrală de către „Nehoroșcov Com“ SRL a lucrărilor de construcții.

A afirmat că drepturile și obligațiile „Carabet-Com“ SRL și ale „Nehoroșcov Com“ SRL, oricare ar fi acestea, nu au vocația de a nega faptul că „Nehoroșcov Com“ SRL nu a efectuat nicio prestație pentru suma de 317 256, 83 lei, cu atât mai mult cu cât conform art. 832 lit. c) Cod civil, Este interzisă donația, cu excepția donației neînsemnate, pentru realizarea unor obligații morale, în relațiile dintre persoanele juridice cu scop lucrativ.

A declarat că instanța de insolvență a apreciat în mod arbitrar circumstanțele cauzei și probele, punând în sarcina lichidatorului obligația de a justifica reținerea de către „Nehoroșcov Com“ SRL a sumei de 317 256, 83 lei, cât și a dovedi un fapt inexistent, și anume neexecutarea de către „Nehoroșcov Com“ SRL a prestației pentru care a primit suma dată.

În același context, a menționat că instanța de insolvență nu a dat aprecierea corespunzătoare a declarației administratorului și unicului asociat al

„Nehoroșcov Com“ SRL, Nehoroșcov Alexandr, din care rezultă că acesta nu a participat deloc la activitatea întreprinderii și nu a semnat careva contracte, fiind, în esență, un subiect interpus.

A precizat că aceste erori judiciare au dus la neaplicarea de către instanța de insolabilitate a legii care trebuia să fie aplicată.

Cu referire la sarcina probațiunii, pentru a-și susține punctul de vedere și a combate raționamentul logico-juridic al instanței de insolabilitate, a prezentat două situații ipotetice.

În primul rând, a susținut că pornind de la concluzia instanței de insolabilitate, în cazul în care vânzătorul nu a predat bunul cumpărătorului, deși acesta a achitat prețul bunului, și, ca efect, nu a fost întocmit actul de predare-primire a bunului și nu a fost eliberată factura fiscală, cumpărătorul, neavând aceste două documente, nu va putea obține pe cale judecătorească obligarea vânzătorului la restituirea sumei plătite.

În al doilea rând, a notat că bazându-se pe aceeași concluzie a instanței de insolabilitate, în ipoteza în care antreprenorul nu a executat lucrările de construcție, deși beneficiarul a achitat retribuiția convenită, și, ca efect, nu a fost întocmit procesul-verbal de recepție a construcției și nu a fost eliberată factura fiscală, beneficiarul, neavând aceste două documente, nu va putea obține pe cale judecătorească obligarea antreprenorului la restituirea retribuiției plătite.

În continuare, a considerat necesar să puncteze că termenul de executare de către „Nehoroșcov Com“ SRL a obligației de efectuare a lucrărilor de construcție nu a fost stipulat, ceea ce înseamnă, aplicând art. 272 alin. (3) și 575 alin. (1) Cod civil, că, „Carabet-Com“ SRL avea dreptul să pretindă oricând executarea ei.

A reținut că cererea înaintată împotriva „Nehoroșcov Com“ SRL nu s-a prescris, or dreptul de depunere a cererii s-a născut abia la data expirării termenului de executare benevolă de șapte zile, indicat în somație.

La 28 februarie 2018 Curtea Supremă de Justiție a expediat prin poștă în adresa „Nehoroșcov Com“ SRL o copie a cererii de recurs motivate, înștiințându-o despre posibilitatea depunerii referinței până la data examinării recursului, dar „Nehoroșcov Com“ SRL nu a prezentat referința în termenul indicat, recursul urmând a fi examinat în lipsa referinței.

Examinând recursul declarat de lichidatorul „Carabet-Com“ SRL în procedura simplificată a falimentului, Basarab Natalia, împotriva hotărârii Curții de Apel Chișinău din 16 noiembrie 2017 și studiind materialele dosarului în raport cu prevederile legale ce guvernează speța, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia să respingă recursul și să mențină hotărârea instanței de insolabilitate.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. a) Cod de procedură civilă, Instanța, după ce judecă recursul, este în drept să respingă recursul și să mențină decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe, precum și încheierile atacate cu recurs.

Cu referire la încadrarea lichidatorului în termenul de declarare a recursului, Colegiul relevă următoarele.

Potrivit art. 8 alin. (1) Legea insolvenței nr. 149 din 29 iunie 2012, Hotărârile și încheierile instanței de insolvență pot fi atacate cu recurs în termen de 15 zile calendaristice din data pronunțării și numai în cazurile prevăzute expres de prezenta lege.

La 16 noiembrie 2017 instanța de insolvență a pronunțat doar dispozitivul hotărârii contestate, și nu hotărârea integrală, de care reprezentantul lichidatorului, Capbătut Sergiu, a luat cunoștință la 08 februarie 2018, fapt confirmat prin recipisă (f.d. 108).

În aceste împrejurări, Colegiul ia în considerare condițiile de eficiență a parcurgerii unei căi de atac în procesul civil și conchide că lichidatorul, depunând cererea de recurs nemotivată la 30 noiembrie 2017 și cererea de recurs motivată la 26 februarie 2018, a respectat rigorile art. 8 alin. (1) Legea insolvenței nr. 149 din 29 iunie 2012.

În continuare, verificând, în limitele invocate în recurs legalitatea hotărârii atacate, precum și ținând cont de art. 432 alin. (5) Cod de procedură civilă, Colegiul constată următoarele temeuri de respingere a recursului.

Art. 126 alin. (1) Legea insolvenței nr. 149 din 29 iunie 2012 statuează că Sunt supuse urmării silite prin poprire mijloacele bănești...care sunt datorate debitorului...în temeiul unor raporturi juridice existente.

Conform art. 126 alin. (11) Legea insolvenței nr. 149 din 29 iunie 2012, Dacă din probele administrate rezultă că terțul poprit îi datorează sume de bani debitorului, instanța de insolvență va adopta o hotărâre de validare a popririi, prin care va încasa de la terțul poprit suma datorată debitorului, iar în caz contrar, va decide desființarea popririi.

Lichidatorul a invocat existența unui raport juridic între „Carabet-Com“ SRL și „Nehoroșcov Com“ SRL, stabilit în 2009 ca urmare a voinței concordate a părților, care a fost îndreptată spre producerea anumitor efecte juridice cu avantaje patrimoniale corelative.

În esență, lichidatorul consideră că între „Carabet-Com“ SRL și „Nehoroșcov Com“ SRL a fost încheiat un act juridic bilateral ce atestă clauzele esențiale ale unui contract de antrepriză, „Nehoroșcov Com“ SRL, în calitate de antreprenor, obligându-se să efectueze pe riscul său anumite lucrări de construcție în beneficiul „Carabet-Com“ SRL, în calitate de client, care s-ar fi obligat să recepționeze lucrările și să plătească prețul convenit.

Colegiul subliniază că potrivit art. 210 alin. (1) Cod civil, Trebuie să fie încheiate în scris actele juridice dintre persoanele juridice...dacă valoarea obiectului actului juridic depășește 1 000 de lei.

În conformitate cu art. 210 alin. (2) Cod civil, În cazul în care, conform legii sau învoielii între părți, actul juridic trebuie încheiat în scris, el poate fi încheiat atât prin întocmirea unui singur înscris, semnat de părți, cât și printr-un schimb de scrisori, telegrame, telefonograme, altele asemenea, semnate de partea care le-a expedit.

Obiectul pretinsului contract de antrepriză depășește 1 000 lei, impunându-se obligativitatea încheierii acestuia în scris, care putea îmbrăca forma unui singur

act, cât și a unui schimb de documente, inclusiv, dar fără a se limita la facturi fiscale.

Colegiul reține drept pertinentă explicația lichidatorului din care rezultă că organele de conducere ale întreprinderii insolubile nu i-au prezentat documentele activității economice și de evidență contabilă, din care motiv, în temeiul art. 108 alin. (4) Legea insolabilității nr. 149 din 29 iunie 2012, s-a bazat pe comunicările transmise de subiectele relevante, inclusiv pe rulajul desfășurat al mijloacelor bănești pe contul bancar deținut de „Carabet-Com“ SRL la BC „Energbank“ SA și pe informația oferită de Direcția administrare fiscală Ciocana.

În aceste împrejurări, lichidatorul era obligat să elucideze istoricul economico-financiar al întreprinderii insolubile pe baza informațiilor obținute și, în cazul incidenței art. 126 alin. (1) Legea insolabilității nr. 149 din 29 iunie 2012, să întreprindă măsurile de rigoare.

În speță, în situația în care lichidatorul invocă existența unui raport de întrepriză între „Carabet-Com“ SRL și „Nehoroșcov Com“ SRL, acesta era obligat să prezinte instanței de insolabilitate un înscris sau un șir de înscrise care ar conține clauzele esențiale ale unui contract de antrepriză, or stabilirea existenței unui atare raport juridic reprezintă condiția primordială pentru validarea popririi și încasarea datoriei.

Judecarea recursului exercitat conform Secțiunii a 2-a, Cap. XXXVIII, Cod de procedură civilă, privește în exclusivitate probleme de drept material și procedural, verificându-se legalitatea deciziei, nu și temeinicia ei în fapt, instanța de recurs nefiind în drept să dea o nouă apreciere probelor.

Astfel, Colegiul conchide că instanța de insolabilitate corect a purces la elucidarea clauzelor esențiale ale unui contract de antrepriză și, raportându-le la dovezile oferite de părți, a emis soluția de rigoare.

Invocarea aprecierii eronate a probelor de către instanța de insolabilitate nu și-a găsit confirmare, or în materie de probațiune, instanța de insolabilitate a utilizat anume algoritmul legal de examinare a raportului material litigios.

În lipsa unui tablou clar al configurației pretinsului contract, instanța de insolabilitate nu putea să constate inexistența vreunei prestații din partea „Nehoroșcov Com“ SRL pentru suma de 317 256, 83 lei și, cu atât mai mult, să considere că această sumă trebuie restituită.

Totodată, Colegiul consideră oportun să reliefeze că în cazul în care „Carabet-Com“ SRL ar fi considerat, sau ar considera în prezent lichidatorul, că „Nehoroșcov Com“ SRL nu și-a executat integral obligațiile contractuale, aceasta ar putea fi obligată la executarea obligațiilor sale, cât și la plata anumitor despăgubiri, și doar în cazul rezilierii contractului, în conformitate cu art. 943 Cod civil, s-ar putea cere suma de 317 256, 83 lei, fie cu titlu de avans, fie cu titlu de parte a retribuției proporționale lucrărilor neefectuate.

Din acest punct de vedere, nu prezintă relevanță situațiile ipotetice descrise de lichidator, acestea fiind bazate pe alte raționamente logico-juridice.

De asemenea, nu este clar în care context lichidatorul a menționat că instanța de insolabilitate nu a dat aprecierea corespunzătoare a declarației

administratorului și unicului asociat al „Nehoroșcov Com“ SRL, Nehoroșcov Alexandr, din care rezultă că acesta nu a participat deloc la activitatea întreprinderii și nu a semnat careva contracte, fiind, în esență, un subiect interpus. Or, admițând că anume Nehoroșcov Alexandr s-a aflat la conducerea „Nehoroșcov Com“ SRL în 2009, ar rezulta că aceasta nu a încheiat niciun contract de antrepriză cu „Carabet-Com“ SRL, pretențiile lichidatorului fiind din start neîntemeiate.

Sintetizând cele expuse, Colegiul va respinge recursul și va menține hotărârea instanței de insolvență.

Conform art. 445 alin. (1) lit. a) și 445 alin. (3) Cod de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

DECIDE:

Se respinge recursul declarat de lichidatorul „Carabet-Com“ SRL în procedura simplificată a falimentului, Basarab Natalia.

Se menține hotărârea Curții de Apel Chișinău din 16 noiembrie 2017 în cauza civilă în procedura contencioasă la cererea înaintată de lichidatorul „Carabet-Com“ SRL în procedura simplificată a falimentului, Basarab Natalia, împotriva „Nehoroșcov Com“ SRL cu privire la validarea popririi asupra mijloacelor bănești și încasarea datoriei, prin care s-a respins cererea ca neîntemeiată și s-a desființat poprirea asupra mijloacelor bănești deținute de „Nehoroșcov Com“ SRL.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței

Maria Ghervas

judecători

Iuliana Oprea

Ion Druță

Iurie Bejenaru

Luiza Gafton